

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“พฺรหฺมจริยา — พรหมจรรย์, ความประพฤติที่ประเสริฐ”

คำว่า **พฺรหฺมจริยา** เป็นคำภาษาบาลี อ่านว่า พฺร่า - มะ - จะ - ริ - ยา นิยมใช้ทับศัพท์ในภาษาไทยว่า พรหมจรรย์ มาจากคำว่า **พฺรหฺม** หมายถึง ประเสริฐ กับคำว่า **จริยา** หมายถึง ความประพฤติ แปลรวมกันได้ว่า ความประพฤติประเสริฐ โดยมีนัยที่หลากหลายกว้างขวางมาก ทั้งในเรื่องของการให้ทาน คือการขวนขวายในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น **ศีล ๕** มีการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ งดเว้นจากการเสพเมถุน ยินดีในคู่ครองของตน เป็นต้น **พรหมวิหาร** คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา **ความเพียรในทางที่เป็นกุศล การรักษาศูโภสถศีล การศึกษาพระธรรมคำสอน** ซึ่งเมื่อกล่าวโดยประมวลแล้ว ไม่พ้นไปจากสิ่งที่ดีทั้งหมด ที่สูงสุดคือ **มรรคพรหมจรรย์** การอบรมเจริญปัญญาเพื่อรู้ลักษณะของสภาพธรรมตามความเป็นจริง จนสามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรม ตามข้อความจาก **ปรมัตถโชติกา อรรถกถา ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ มงคลสูตร** ว่า “มรรค เรียกว่า พรหมจรรย์ ได้ในประโยคเป็นต้นอย่างนี้ว่า ดูกร ภิกษุ อริยมรรคมีองค์ ๘ คือ สัมมาทิฏฐิ เป็นต้น เป็นพรหมจรรย์

เบื้องต้นของการประพฤติประเสริฐนั้น ต้องมาจากฟังสิ่งที่ถูกต้องก่อน กล่าวคือ ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพราะทรงตรัสรู้ความจริงในทุกขณะของชีวิต แล้วทรงแสดงความจริงนั้นเพื่อให้ผู้อื่นสามารถเห็นถูกต้องตามความเป็นจริง การไปฟังเรื่องอื่น ศาสตร์อื่น เรื่องโลก เรื่องจักรวาล ดิรัจฉานกถาทั้งหลาย (ถ้อยคำที่ไม่เป็นประโยชน์ ขว้างทางสวรรค์และนิพพาน) มีแต่จะทำให้จิตใจฟุ้งซ่าน ไม่ทำให้เข้าใจตรงตามความเป็นจริงของสภาพธรรม

การฟังพระธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ยกตัวอย่างเช่น บางคนไม่มีพื้นฐานในเรื่องความประพฤติที่ดีทางกาย ทางวาจา พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงว่า ศีลเป็นเบื้องต้นของพรหมจรรย์ ในเพศของบรรพชิต คือ การแสดงออกเบื้องต้นในระดับของความประพฤติ ดังนั้นก่อนที่จะเป็นผู้ประพฤติดีในขั้นศีล ก็ต้องได้ยินได้ฟังสิ่งที่ตรงและถูกต้องก่อน จึงจะมีการประพฤติที่สมควรทางกายทางวาจาได้ นอกจากนั้น การฟังพระธรรมยังเป็นกุศลที่เป็นเป็นปัจจัยให้กุศลอื่นๆ ทั้งหมดเจริญขึ้น และยังขัดขวางไม่ให้อกุศลเกิดได้อีกด้วย เพราะเมื่อมีปัญญาเห็นถูกต้องแล้ว ย่อมจะไม่มี การไปทำอกุศลกรรมอย่างแน่นอน

ในพระไตรปิฎก มีคำกล่าวอันไพเราะว่า “อยู่จบพรหมจรรย์ กิจอื่นที่พึงกระทำเพื่อเป็น อย่างนี้ มิได้มี” ต่อคำกล่าวนี้ “อยู่จบพรหมจรรย์” หมายถึงประพฤติพรหมจรรย์ คือ อริยมรรคมีองค์ ๘ เสร็จสิ้นแล้ว สมบูรณ์แล้ว ซึ่งเพียงแค่พระอรหันต์เท่านั้นที่เป็นผู้อยู่จบพรหมจรรย์

พระอนาคามี พระสกทาคามี พระโสดาบัน รวมถึง กัลยาณปुरुชน เชื่อว่าผู้กำลังอยู่ประพัตติพรหมจรรย์ และที่ว่า “กิจอื่นที่พึงกระทำเพื่อความเป็นอย่างนี้ มิได้มี” หมายถึงดับกิเลสหมดสิ้นแล้ว ไม่มีกิเลสเกิดขึ้นอีกแล้ว ก็ไม่ต้องกระทำกิจ คือการดับกิเลสอีกต่อไป ดังนั้นพระอรหันต์เชื่อว่า ผู้กระทำกิจคือการดับกิเลสเสร็จสิ้นแล้ว ส่วนกัลยาณปुरुชนจนถึงพระอนาคามี เชื่อว่าผู้ยังต้องกระทำกิจประพัตติพรหมจรรย์นั้นอยู่

ดังนั้น จะขาดเบื้องต้นของพรหมจรรย์ คือการฟังพระธรรมไม่ได้เลย เพราะถ้าขาดการฟังพระธรรมแล้ว ความประพัตติที่ดี ที่ตรง ที่ถูกต้อง จะเกิดขึ้นไม่ได้ และเมื่อมีการฟังพระธรรมแล้ว เกิดความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ เป็นผู้รู้ความจริง คือรู้สภาพธรรมที่มีจริง ๆ ก็จะเข้าถึงความประเสริฐ ถึงความเป็นพระอริยบุคคล เป็นผู้ประเสริฐได้ในที่สุด

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๕-๖๒๑๗๑๐๖]